



Svar på Juha Järäs och 25 andra ledamöters motion om ett program för invasiva och skadliga djur i Vanda

VD/6056/00.02.00.03/2023

TeA/JV/JH/TT/AO/MT/EA

Juha Järä och 25 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

Vanda bekämpar växter som sprider sig som främmande arter på många olika sätt och med betydande satsningar, och av många olika skäl. Det är bra. Staden saknar dock antingen helt och hållet en strategi, eller har åtminstone en bristfällig sådan – och åtgärder – när det gäller invasiva djurarter och andra skadliga djurarter. Dessa utgörs av invasiva arter som inte hör till naturen i Finland, som till exempel citykaniner och mördarsnigeln. Å andra sidan har arter som visserligen redan funnits, ställvis också kommit att bli oproportionerliga i fråga om antal och skador, till exempel råttor. Antalet invasiva och skadliga djur och deras utbredning samt skadeverkningar i staden för kommuninvånarna och kommunen har blivit alldeles för stora.

Till exempel utgör citykaninerna som spritt sig i stor omfattning, trots sin gullighet, en betydande ekonomisk olägenhet för kommunen och kommuninvånarna: på vintern smakar t.ex. de länge omhuldade tujorna i bostadsområdena som föda, eller egentligen nästan alla grönväxter.

Helsingfors och Esbo har reagerat inte bara med ett program utan också genom målmedvetet arbete redan för flera år sedan. Eftersom det saknas ett ändamålsenligt program i Vanda, finns det inte heller ett sådant målmedvetet arbete genom vilket man i grannkommunerna har kunnat avlägsna problemen i betydande grad, eller åtminstone lyckats begränsa det tillräckligt. Även om kommuninvånarna med tillstånd får ordna t.ex. fällor (verkställda av företag), är det orimligt att saken har lämnats, till exempel till kommuninvånare som är aktiva i bekämpningen av citykaninskadorna och som har ekonomiska resurser.

Vi undertecknade föreslår att Vanda stad gör upp ett liknande program för invasiva och skadliga djur som man har i Helsingfors och Esbo. Det presenteras så snart som möjligt, dock senast under denna fullmäktigeperiod. I och med detta program inleder Vanda också effektiva åtgärder för att få situationen i skick.

Stadsfullmäktige 18.9.2023 § 12

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Serviceområdet för stadsstruktur och miljö vid stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande i sitt svar:

Invasiva främmande arter har identifierats som ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden både i Finland och på andra håll i världen. År 2012 godkändes en nationell strategi för främmande arter i Finland. I den gavs också kommunerna ansvar för bekämpningen av invasiva främmande arter, såsom



åtgärder för tidig upptäckt eller utrotning samt förhindrande av spridning av invasiva främmande arter som redan etablerats i Finland. De invasiva främmande arterna finns med på EU:s förteckning över invasiva främmande arter. I den nationella förteckningen över invasiva främmande arter räknar man dessutom upp de invasiva främmande arter som i Finland föreskrivs vara invasiva och som inte ingår i EU:s förteckning över invasiva främmande arter.

Invasiva främmande arter och skadedjur

Med invasiv främmande art avses en art som en människa oavsiktligt eller avsiktligt har fört in utanför sitt naturliga utbredningsområde och som till exempel kan orsaka betydande olägenheter för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i anslutning till den. I hälsoskyddslagen nämns skadedjur som orsakar sanitär olägenhet, såsom bland annat råttor och insekter som orsakar olägenhet inomhus, såsom vägglöss. I fråga om dessa används ofta också termen skadedjur. Däremot är till exempel citykaniner och mördarsniglar som betraktas som skadedjur inte skadedjur enligt hälsoskyddslagen.

Nuläget och praxis i grannstäderna

Bland annat har städerna Esbo och Helsingfors egna riktlinjer för främmande arter. I Esbos riktlinjer konstateras att årliga arbetsplaner utarbetas för de vanligaste främmande växtarterna. Bortskaffande av råttor och vildkaniner beställs av privata företagare. I Esbo uppskattas att 100 000 euro per år bör reserveras för bekämpning av främmande växtarter. I Esbo ansvarar en samordnare för främmande arter som har anställts för uppgiften för organiseringen av bekämpningen av invasiva främmande arter. Esbo stads riktlinjer för främmande arter är från 2018 och programmet har uppdaterats 2020 och 2023.

I Helsingfors samordnar miljöcentralen att målen för riktlinjerna nås, men bekämpningen av främmande arter sköts av andra ämbetsverk i staden. Ansvaret för att göra upp bekämpningsanvisningar ligger hos stadens byggnadsverk. Byggnadsverket har redan 2011 utfärdat särskilda kort för främmande arter, där det utöver artbeskrivningen finns anvisningar för bekämpning av den främmande arten i fråga. Man strävar efter att engagera olika intressegrupper i bekämpningen av främmande arter. Helsingfors riktlinjer för främmande arter färdigställdes år 2015. I riktlinjerna för främmande arter föreslogs mål och åtgärder för bekämpning av främmande arter åren 2015–2019. Helsingfors riktlinjer för främmande arter har inte uppdaterats.

Nuläget i Vanda

Vanda har inte gjort upp något program för främmande arter. Situationen i Vanda är delvis mycket likadan som i grannstäderna när det gäller främmande arter, men i Vanda har det saknats en övergripande plan för bekämpning av främmande arter. Vanda skulle också behöva en samordnare för främmande arter i likhet med t.ex. Esbo. I Vanda är de mest betydande främmande arterna och skadedjursarterna råttor, vildkanin och mördarsnigel. Största delen av de anmälningar om främmande djur som kommer in till responstjänsten gäller råttor. Ibland rapporteras det också mycket om vildkaniner och mördarsniglar. Anmälningarna om dessa tre arter utgör merparten av alla anmälningar om främmande djurarter. Andra invasiva främmande djurarter som påträffas i Vanda är bland annat vitsvanshjort, mårddhund, mink och signalkräfta.

För närvarande bekämpar Vanda stad på sina fastigheter råttor som klassificeras som skadedjur. Skadedjurstillsynen utförs enligt hälsoskyddslagen av tre personer utöver de arbetsuppgifter som hör till boendehälsan. I Vanda har rättproblem i allmänhet kunnat lösas genom handledning och rådgivning i gott samarbete, och det har inte funnits behov av bestämmelser. Till exempel har man delat ut anvisningar för bekämpning av råttor i egnaomsråden där råttobservationer har rapporterats. Kontakter som gäller allmänna områden har i allmänhet tillsammans med ett anvisningsbrev hänvisats



till den instans som har hand om områdets underhåll, till exempel underhållet av grönområden i Vanda stad. Inspektioner utförs vid behov för att utreda bekämpningsbehovet och -ansvaret.

Hälsoskyddsmyndigheten har för närvarande inga metoder för att ingripa i de växande vildkaninpopulationerna om de inte anses orsaka skador på huskonstruktioner eller sanitär olägenhet. Kaninerna har inte konstaterats vara till skada för stadens grönområden eller planteringar, och därför har staden inte heller ansett det nödvändigt att utrota vildkaninerna. På basis av kundrespons bekämpar staden i fortsättningen vid behov kaniner från områden som staden äger i situationer där bekämpningen av kaniner på grannfastigheter riskerar att misslyckas på grund av att nya kaniner sprider sig från stadens mark. I dessa fall kan anmälan göras genom stadens responstjänst. Underhållet beställer bekämpning av kaniner till stadens mark, och markägare ansvarar för bekämpningen av kaniner på privata fastigheter.

Under de senaste åren har observationerna av och antalet kontakter som tagits om mördarsnigeln ökat. Bekämpningen av sniglar har varit beroende av invånarnas egen aktivitet. Miljöcentralen utarbetade redan 2012 ett informationsbrev där kommuninvånarna fick råd om hur man bekämpar mördarsnigeln. Anvisningarna uppdaterades år 2021. Underhållet har på begäran levererat papperskorgar för sniglar där invånarna har kunnat placera mördarsniglar som de har samlat upp och dödat. Skogsvårdsenheten har anställt två sommarjobbare för bekämpningen av främmande arter under åren 2022 och 2023. Också i år anställs två sommarjobbare för bekämpningen av främmande arter, vilken förutom främmande växtarter också omfattar mördarsniglar.

Fortsatt planering

Miljöhälsoskyddet i Vanda konstaterar att det redan nu har metoder för att ingripa i skadedjur som orsakar sanitär olägenhet eller skador i huskonstruktioner och att det inte har ansetts finnas behov av ett separat skadedjursprogram. Med tanke på den biologiska mångfalden har främmande arter konstaterats vara ett av de största hoten mot den ursprungliga naturen, så ur ett naturskyddsperspektiv finns det behov av en plan för främmande arter. Stadsfullmäktige godkände år 2022 Vandas färdplan för resurssmarthet där ett av huvudmålen i filen om Mångfald i naturen är att effektivisera bekämpningen av invasiva främmande arter. Målets åtgärder har sammanställts i Miljövaktjänsten, där en av åtgärderna i anslutning till målet med invasiva främmande arter är att under denna fullmäktigeperiod utarbeta en plan för invasiva främmande arter som omfattar staden.

Bekämpningen av främmande djurarter i Vanda baserar sig för närvarande i stor utsträckning på invånarnas frivilligarbete och på sommarjobbare som staden anställer. I stadens grönområden eller naturskyddsområden har främmande djurarter tills vidare inte upplevts som ett problem, så staden har inte ansetts behöva bekämpa dem. En effektiv och verkningsfull bekämpning kräver mer planering. Med tanke på den biologiska mångfalden är främmande växtarter ett betydligt allvarigare problem än främmande djurarter i Vanda, och därför bör planen för invasiva främmande arter omfatta både skadliga invasiva främmande växtarter och djurarter.

Planen för invasiva främmande arter är en del av en mer omfattande verksamhetsmodell för naturvård. När det gäller planen för invasiva främmande arter inleds arbetet våren 2024 och enligt målen ska den vara klar före år 2025. Detta torde förutsätta att tilläggsresurser riktas till planeringsarbetet. För att utarbeta en plan för invasiva främmande arter behövs samarbete åtminstone mellan miljöcentralen och underhållet och byggandet inom serviceområdet för gator och parker. I fortsättningen ska man också sörja för tillräckliga resurser för genomförandet av planen för invasiva främmande arter, dvs. det praktiska bekämpningsarbetet under de kommande åren.



Stadsstyrelsen 11.3.2024 § 11

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Juha Järä och de 25 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 25.3.2024 § 10

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Det antecknades att Juha Järä lämnade in följande uttalande till protokollet:

"Enligt den tilläggsutredning som fullmäktige fått gäller den plan för främmande arter som är under beredning också djur."

Bilaga:

- Undertecknat svar på Svar på Juha Järäs och 25 andra ledamöters motion om ett program för invasiva och skadliga djur i Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Anna Ojala, miljöplanerare, tfn 040 4840738

fornamn.efternamn[at]vantaa.fi